Projekt „PWP Wielkopolski Ośrodek Ekonomii Społecznej II" współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.
Działanie 7.2. Przeciwdziałanie wykluczeniu i wzmocnienie sektora ekonomii społecznej.
7.2.2 Wsparcie ekonomii społecznej.
Człowiek - najlepsza inwestycja!

Cascina Biblioteca

Zintegrowany system pomocy dla osób niepełnosprawnych

Opracowanie:
Konsorcjum SiR – Spółdzielnia Socjalna "Il Fontanile" – Spółdzielnia socjalna "Viridalia"

Biuro Projektu:
ul. Chłapowskiego 15/ 1
61 – 504 Poznań,
tel./fax. 61 887 11 66
www.woes.pl

Obowiązuje od 18.04.2014 r.

Spis treści

Wstęp 3

Cascina Biblioteca – historia terytorium, historia ośrodka 3

Dobro publiczne/ dobro wspólne 6

Idea przedsiębiorstwa 7

Misja i wartości Systemu Cascina Biblioteca 11

Analiza i perspektywy na przyszłość 19

Praca jest najważniejsza 22

Wnioski 30

Biuro Projektu:
ul. Chłapowskiego 15/ 1
61 – 504 Poznań,
tel./fax. 61 887 11 66
www.woes.pl

Wstęp

Niniejsze opracowanie przedstawia w skrócie trzydzieści lat historii organizacji non-profit w Mediolanie.

Jeżeli będziemy je czytać zgodnie z zamysłem autorów, bez trudu odnajdziemy w przeszłości Cascina Biblioteca historię przemian całego sektora non-profit w Mediolanie, począwszy od momentu, gdy powstała „silna" idea dobra publicznego, po chwilę, gdy dzięki determinacji wielu osób, które wspierały nas i towarzyszyły w realizacji tej idei, powstał wzorcowy ośrodek dla osób niepełnosprawnych. Jest to także historia systemu, tworzonego przez ludzi, który z pasją i uważnością potrafili wykorzystać mnóstwo okazji, jakie nasze terytorium oferuje spółdzielniom socjalnym i fundacjom. Organizacje tego typu mogą konkretnie działać z korzyścią dla wszystkich mieszkańców, pozostawiając konkretne efekty swoich przedsięwzięć, dostępne dla każdego.

Obecnie, kiedy system państwa dobrobytu (*Welfare*) uległ diametralnej zmianie, a fundusze publiczne są bardzo ograniczone, doświadczenia takich ośrodków, jak Cascina Biblioteca można traktować nie jako zwieńczenie wysiłku i żmudnej pracy zaangażowanych osób, lecz przeciwnie – jako nowy początek, kiedy pasjonaci, złączeni ważną ideą i pionierskim duchem, gotowi są znów rozpoczynać nową przygodę, czyli realizować kolejne projekty i działania społeczno-ekonomiczne.

Trudno jest przekazać całą historię na kilkudziesięciu stronach - początkowe wyzwania, pierwsze działania Stowarzyszenia, batalie z administracją publiczną, aby móc zrealizować cele. Niełatwo jest przekazać entuzjazm młodych pracowników, którzy jako pierwsi wyczuli ogromny potencjał społeczny i ekonomiczny zawarty w idei o nazwie Cascina Biblioteca. Wielu z tych młodych ludzi pozostało z nami do dnia dzisiejszego, działają nadal w zupełnie innym otoczeniu społeczno-gospodarczym i kulturowym, wciąż pełni pomysłów na nowe projekty, które sprzyjają harmonijnemu i systematycznemu rozwojowi głównego projektu: Cascina Biblioteca.

Niniejsze opracowanie nie jest jedynie kroniką dokonań i sukcesów. Możliwość opowiedzenia o nas innym stała się okazją do krytycznego przyjrzenia się sobie, a jednocześnie odkrycia nowych szans i możliwości oraz „odświeżenia" woli działania. Autorami opracowania są:

Thomas Giglio – kierownik działu integracji zawodowej osób niepełnosprawnych spółdzielni socjalnej „Viridalia",

Francesco Allemano – prezes spółdzielni socjalnej "Il Fontanile" i historyczny animator Cascina Biblioteca

Daniele Viola – dyrektor Agencji ds. Zatrudnienia Konsorcjum SiR

Umberto Zandrini – prezes Konsorcjum SiR – "Solidarietŕ in Rete" – soc. Coop. Sociale.

Cascina Biblioteca – historia terytorium, historia ośrodka

Cascina Biblioteca jest to gospodarstwo wiejskie ("cascina"), stanowiące własność publiczną, znajdujące się na zielonym obszarze rolnym o powierzchni blisko 13 ha, graniczącym od wschodu z Mediolanem. Stanowi część Parco Lambro, największego miejskiego parku Mediolanu.

Biuro Projektu:
ul. Chłapowskiego 15/ 1
61 – 504 Poznań,
tel./fax. 61 887 11 66
www.woes.pl

Gmina Mediolan zakupiła gospodarstwo w 1960 roku, ale jego historia jest znacznie dłuższa. Już w XII pojawiły się wzmianki o tym terenie, którym zajęli się mnisi z zakonu Humiliatów (założonego w Mediolanie w XII wieku). Przeprowadzili oni melioracje dzikich, bagnistych terenów wzdłuż rzeki Lambro, a wprowadzenie nowych systemów nawadniania (*fontanili*) i uprawy gleby (*a marcite* – typowej dla tego obszaru) przyczyniło się do znacznego użyźnienia gleb i stało podstawą rewolucji rolnej w Lombardii. Wody rzeki zasilały wzniesione wzdłuż brzegów młyny, które regulowały rzekę i produkowały energię, stanowiąc przez wiele stuleci jedyne alternatywne źródło energii, oprócz tej pozyskiwanej od zwierząt.

Prawdziwy przełom nastąpił w XVII wieku, kiedy rządy sprawował Federico Borromeo, kardynał Mediolanu (w czasach wielkiej epidemii dżumy zwanej *peste manzoniana*), kuzyn św. Karola Boromeusza. Federico tak bardzo podobało się gospodarstwo, że zadłużył się, aby je kupić, a kiedy kardynał postanowił podarować Mediolanowi Bibliotekę Ambrozjańską (pierwszą nowoczesną bibliotekę, czyli publiczną, dostępną dla każdego), pozostawił gospodarstwo w spadku swym zarządcom z zastrzeżeniem, że przychody z ziemi będą przeznaczane na utrzymanie Biblioteki.

Cascina i Biblioteca Ambrosiana były połączone przez 300 lat, a śladem tej więzi jest obecna nazwa gospodarstwa. Oddzielono je dopiero w 1940 roku, kiedy zarządcy postanowili sprzedać gospodarstwo znakomitemu przedsiębiorcy, hrabiemu Orsi Mangelli (twórcy marki pończoszniczej Omsa), jednocześnie czołowemu przedstawicielowi włoskiej hippiki (poszukiwał gospodarstw rolnych, które mogły dostarczać siana odpowiedniej jakości dla jego koni w mediolańskiej stajni).

Cała reszta to już współczesna historia: Gmina Mediolan – która od wielu lat wykupywała wszystkie gospodarstwa rolne znajdujące się na terytorium Parco Lambro – w 1960 roku kupiła także Cascina Biblioteca i po zakończeniu umowy dzierżawy z poprzednim rolnikiem, w 1976 roku oddała ją na okres trzydziestu lat w dzierżawę Stowarzyszeniu ANFASS, prowadzącemu działalność na rzecz osób niepełnosprawnych. Cała nieruchomość (blisko 2600 m^2 zabudowań) była jednak bar-

STOWARZYSZENIE NA RZECZ SPÓŁDZIELNI SOCJALNYCH

Biuro Projektu:
ul. Chłapowskiego 15/ 1
61 – 504 Poznań,
tel./fax. 61 887 11 66
www.woes.pl

dzo zaniedbana, brakowało podstawowych udogodnień, takich, jak sieć wodociągowa i Gmina zobowiązała się także do remontu gospodarstwa. Trwał on pięć lat i kosztował 4 miliardy lirów (dziś równowartość ok. 2 milionów euro).

Stowarzyszenie ANFASS rozpoczęło działalność w Cascina Biblioteca organizując czas wolny dla osób niepełnosprawnych, kursy szkoleniowe dla osób niepełnosprawnych w stopniu lekkim, zajęcia hipoterapii dla niepełnosprawnych i zdrowych oraz założyło Doświadczalne Gospodarstwo Rolne, w którym zatrudnione osoby niepełnosprawne pracowały przy utrzymaniu zieleni i opiekowały się końmi. Działania przynosiły znakomite efekty terapeutyczne, a dzięki powstałym sieciom relacji okazały się także bardzo skuteczne w procesie inkluzji społecznej tych osób.

W latach 80-tych i 90-tych Cascina Biblioteca stała się ważnym miejscem, gdzie zainteresowane organizacje i osoby mogły działać na rzecz poprawy jakości życia osób niepełnosprawnych, które z różnych powodów trafiły do gospodarstwa. Pod koniec lat 90-tych w Cascina Biblioteca założyła swoją siedzibę spółdzielnia socjalna typu B „Viridalia" oraz powstała spółdzielnia socjalna typu A „Il Fontanile", której ANFASS powierzyła świadczenie niektórych usług i realizację trwających aktualnie przedsięwzięć. W tym samym okresie współpraca z Fundacją „Idea Vita onlus", zaangażowaną bardzo aktywnie w walkę o uznawanie praw osób niepełnosprawnych, zaowocowała projektem stworzenia miejsca stałego pobytu dla niepełnosprawnych dorosłych, w ramach procesu uwrażliwiania, który my określamy jako „po nas – podczas nas".

Możliwości, jakie dawała rozległa powierzchnia gospodarstwa oraz bliskość miasta, postanowiły wykorzystać organizacje, które prowadziły tam już działalność (ANFASS, „Idea Vita", "Il Fontanile", "Viridalia"). Powstał tzw. System Cascina Biblioteca, czyli harmonijna i jednolita struktura, która może się rozwijać dzięki realizacji wspólnych projektów mających konkretne i spójne z potrzebami cele społeczne, a także oferować coraz ciekawsze i skuteczniejsze możliwości inkluzji społecznej osób należących do słabszych grup społecznych, w poszanowaniu zasad harmonii środowiska i otoczenia społecznego.

Wyremontowano stajnie, zachowując ich oryginalną strukturę i historyczną architekturę, utworzono *City Farm*, gdzie znalazło miejsce niewielkie muzeum etnograficzne i wystawa fotografii historycznej, wzniesiono także nowe zabudowania gospodarcze do przechowywania sprzętu rolniczego i środków produkcji.

Cztery organizacje, zaangażowane w przekształcenie Cascina Biblioteca w System Cascina, połączyły się w 2010 roku w Konsorcjum „SiR–Solidarietà in Rete", stanowiące część Stowarzyszenia ANFASS w zakresie zarządzania Ośrodkiem Szkolenia Zawodowego.

Biuro Projektu:
ul. Chłapowskiego 15/ 1
61 – 504 Poznań,
tel./fax. 61 887 11 66
www.woes.pl

Dobro publiczne/ dobro wspólne.

Trudno będzie przedstawić "System Cascina Biblioteca" bez krótkiego wprowadzenia i opisania przesłanek, które stały się podstawą utworzenia modelu, który stanowi dziś jeden z wzorcowych przykładów pomocy dla osób niepełnosprawnych, jakim może poszczycić się Mediolan.
Fakt, że Cascina Biblioteca, położona na 13 ha powierzchni, stanowi własność publiczną, sprawia, iż obecni zarządcy gospodarstwa uważają swoje działania za rzeczywistą formę partnerstwa publicznego i prywatnego, reprezentowanego przez spółdzielnie socjalne, dzięki czemu dobro publiczne można przekształcić w dobro wspólne. Jest to dobro, które ze względu na swoją strukturę pełni nie tylko funkcję o ogromnej wartości społecznej (opieka dzienna i stała, edukacja, szkolenie i integracja zawodowa osób ze słabszych grup społecznych), ale dobro, które dzięki sile zarządców społecznych jest otwarte i dostępne dla każdego obywatela, a mieszkańcy miasta dbają o to, aby cała społeczność pobliskiego terytorium uznawała je za dobro użyteczności publicznej, czyli służące wszystkim bez wyjątku.

O ile w pierwszym okresie prac remontowych starano się większym stopniu zadbać o zaspokojenie szczególnych potrzeb osób niepełnosprawnych, o tyle w ciągu lat, kiedy wzrastała świadomość organizacji trzeciego sektora (spółdzielni socjalnych, stowarzyszeń i fundacji), coraz większa była

STOWARZYSZENIE
NA RZECZ SPÓŁDZIELNI SOCJALNYCH

Biuro Projektu:
ul. Chłapowskiego 15/ 1
61 – 504 Poznań,
tel./fax. 61 887 11 66
www.woes.pl

wola zaspokojenia potrzeb, wyrażanych przez szersze rzesze społeczności. Uporządkowano tereny zielone, utworzono plac zabaw dla dzieci, część powierzchni przeznaczono na cele rekreacyjne, prowadzone są zajęcia jeździeckie, działa City Farm i muzeum etnograficzne – te wszystkie przedsięwzięcia pokazują, jak ogromna jest wola otwarcia się na całą społeczność. Poza tym – co jest bardzo istotne – udostępnienie gospodarstwa wszystkim zainteresowanym, nie tylko osobom niepełnosprawnym, znacznie ułatwia tym ostatnim włączanie się w życie społeczne.

Praca, którą wykonano w ciągu ostatnich dwudziestu lat, była możliwa przede wszystkim dzięki przeprowadzanym wnikliwym analizom rzeczywistych potrzeb i pragnień, które należało zaspokoić. Następnie podejmowano wspólne działania z pogranicza przedsiębiorczości społecznej i zrównoważonego rozwoju, z udziałem wielu różnych podmiotów, aby te konkretne potrzeby i pragnienia zaspokoić.

Idea przedsiębiorstwa

Ideą było połączenie w "system" różnych organizacji, które prowadziły działalność na terenie Cascina Biblioteca, w taki sposób, aby wykorzystać każde możliwe połączenie między różnorodnymi działaniami, prowadzonymi samodzielnie przez każdą z organizacji.

Ciekawą sprawą był fakt, że wszystkie te organizacje, mające różne formy prawne, reprezentowały jako całość to wszystko, co składało się na włoski sektor „non-profit": było więc stowarzyszenie, fundacja, spółdzielnia socjalna typu B, spółdzielnia socjalna typu A i konsorcjum spółdzielni socjalnych. Każda z tych organizacji spełniała kryteria ONLUS – Organizacji użyteczności publicznej non-profit (*wł. Organizzazioni Non Lucrative di Utilità Sociale*) zgodnie z rozporządzeniem ustawodawczym nr 460/97.

Do powstającego systemu zostały włączone następujące organizacje:

- **ANFASS Milano onlus**

Lokalne Stowarzyszenie dla osób niepełnosprawnych intelektualnie i emocjonalnie (*Associazione locale per persone con disabilità intellettiva e relazionale*).

ANFASS Milano onlus, założone w 1966 roku, jest jednym ze 170 lokalnych stowarzyszeń ANFASS, działających na terytorium Włoch, członków ogólnokrajowego Stowarzyszenia ANFASS Onlus.

Jest to stowarzyszenie, zrzeszające członków rodzin osób niepełnosprawnych intelektualnie i/lub emocjonalnie, powołane, aby realizować zamierzenia, określone w Konwencji ONZ w sprawie praw osób niepełnosprawnych: „[Konwencja] ma na celu promowanie, ochronę oraz umożliwienie wszystkim osobom niepełnosprawnym nieograniczonego korzystania z wszystkich fundamentalnych swobód i praw człowieka, oraz promowanie poszanowania dla ich godności osobistej." (art. 1).

Biuro Projektu:
ul. Chłapowskiego 15/ 1
61 – 504 Poznań,
tel./fax. 61 887 11 66
www.woes.pl

Głównym celem Stowarzyszenia jest ochrona praw osób niepełnosprawnych i ich rodzin poprzez poprawę jakości ich życia oraz promowanie zasad równych szans, inkluzji społecznej i niedyskryminacji. Niepełnosprawne dziecko ma prawo do najwyższej możliwej jakości życia: musi uczęszczać do szkoły, musi mieć szansę na rozwijanie swego potencjału, a jako osoba dorosła, możliwość uczestniczenia w życiu zawodowym i społecznym.

Stowarzyszenie ANFASS Milano zrealizowało szereg różnorodnych działań i z czasem rozbudowało ofertę usług na rzecz osób niepełnosprawnych, aby zaspokoić odmienne potrzeby osób niepełnosprawnych w różnym wieku i o różnym stopniu niepełnosprawności intelektualnej i/lub emocjonalnej:
- rehabilitacja, szkolenia zawodowe i wprowadzanie na rynek pracy;
- dzienne ośrodki pobytu dla osób niepełnosprawnych i ośrodki socjalno-edukacyjne;
- projekty ośrodków pobytu stałego;
- poradnia rodzinna;
- miejsca do spędzania czasu wolnego, itp.

Stopniowo zarządzanie usługami przekazywano spółdzielniom, zrzeszonym w Konsorcjum "SiR - Solidarietà in Rete", działającym pod marką ANFASS. Obecnie Stowarzyszenie prowadzi działania w zakresie **monitoringu**, aby nadal utrzymywać wysoką **Jakość Usług.**

- **Spółdzielnia rolno-socjalna "Viridalia soc. Coop. Agricolo-Sociale" typu B (ustawa 381/91)**

Spółdzielnia "Viridalia" została założona w listopadzie 1995 roku przez grupę członków i pracowników spółdzielni socjalnej w Mediolanie „Spazio Aperto", po to, aby korzystając z wiedzy i doświadczeń organizacji działającej od kilku lat, skoncentrować swoje działania na pracach w zakresie utrzymania zieleni publicznej i prywatnej.

Spółdzielnia „Viridalia" realizuje następujące cele:
1. zapewnia zatrudnienie osobom znajdujących się w trudnej sytuacji, które pracując w spółdzielni mogą zaspokoić swoje potrzeby aktywności zawodowej;
2. prowadzi szkolenia zawodowe mające na celu utrzymanie lub udoskonalenie kwalifikacji zawodowych, przydatnych na rynku pracy;
3. świadczy usługi ogrodnicze, przy czym pracownicy spółdzielni starają się zaoferować "zielone" prace w różnorodnym zakresie wszystkim zainteresowanym w zależności od ich potrzeb.

- **Spółdzielnia socjalna "Il Fontanile soc. coop. Sociale" typu A (ustawa 381/91)**

Spółdzielnię założyła w 1999 roku grupa pracowników Stowarzyszenia ANFASS, zainteresowanych działalnością spółdzielczą. Początkowo Spółdzielnia prowadziła w Cascina Biblioteca szkółkę jeździecką i szkolenia w zakresie zdobywania samodzielności, umiejętności społecznych i organizacji czasu wolnego dla osób niepełnosprawnych oraz ich rodzin.

Od 2004 roku „Il Fontanile" prowadzi Dzienny Ośrodek dla Osób Niepełnosprawnych „Galileo Ferraris", w którym zaspokajane są różnorodne potrzeby osób niepełnosprawnych, jednocześnie oso-

Biuro Projektu:
ul. Chłapowskiego 15/ 1
61 – 504 Poznań,
tel./fax. 61 887 11 66
www.woes.pl

Obowiązuje od 18.04.2014 r.

by te zachęcane są do nauki samodzielności, a dla ich rodzin prowadzone są szkolenia i działania wspierające.

Stopniowo rozwijano zakres działań i oferowanych usług (ośrodki pobytu dziennego i stałego):
- w 2004 roku zainaugurowano działalność ośrodka pobytu stałego "Cascina Biblioteca" dla 5 osób niepełnosprawnych intelektualnie, mających możliwość prowadzenia tam samodzielnego życia w rodzinie i poza rodziną;
- w 2007 roku otwarto "La Combriccola", drugi ośrodek pobytu stałego Spółdzielni dla 10 osób;
- w 2008 roku zrealizowano projekt "Progetto Piuma", w ramach którego osoby niepełnosprawne mogą przez kilka miesięcy próbować samodzielnego życia na własny rachunek;
- w 2009 roku uruchomiono innowacyjną usługę "A casa mia", w ramach której stały zespół pracowników pomaga osobom niepełnosprawnym intelektualnie, żyjącym samodzielnie we własnych domach;
- w 2010 roku uzyskano akredytację na świadczenie usług dziennych CSE i SFA, w ramach których prowadzone są zajęcia społeczno-edukacyjne dla 35 dzieci niepełnosprawnych;
- w 2010 roku otwarto wreszcie City Farm, gdzie niepełnosprawne dzieci organizują i prowadzą warsztaty dydaktyczne dla uczniów szkół podstawowych w Mediolanie.

- **Fundacja "Idea Vita onlus"**

"Idea Vita" to Fundacja Partycypacyjna Onlus, założona w grudniu 2000 roku. Jest to pierwsze we Włoszech Fundacja Partycypacyjna, zajmująca się zagadnieniami socjalnymi. Wcześniejsze doświadczenia dotyczyły przede wszystkim działalności kulturalnej.

Założycielami Fundacji są członkowie rodzin osób niepełnosprawnych, którzy pragną wspomagać swego bliskiego przez całe jego życie. Oprócz członków-założycieli Fundacja zrzesza członków-uczestników, są to wolontariusze, którym bliska jest idea Fundacji i pragną wspierać jej działania swoją wiedzą zawodową oraz zaangażowaniem.

Fundacja „Idea Vita" jest oficjalnie uznana przez Region Lombardia.

Fundacja oferuje zintegrowane usługi w zakresie pobytu stałego na obszarze swego działania i modele życia dostosowane do potrzeb i oczekiwań poszczególnych osób. Najważniejszą kwestią jest **jakość życia** osoby niepełnosprawnej, dlatego też prowadzone są działania **monitorujące,** aby zapewnić utrzymanie wysokiej jakości przez całe życie, także wówczas, gdy odejdą najbliżsi członkowie rodziny osoby niepełnosprawnej.
Osiągnięcie tych celów jest możliwe przede wszystkim dzięki **wyczuleniu i zaangażowaniu rodzin**, dla których sytuacja, w jakiej muszą żyć, jest często ogromnym obciążeniem emocjonalnym, co przekłada się na jakość funkcjonowania w życiu codziennym i zamykanie się we własnym kręgu.
Fundacja, która pragnie przede wszystkim wspierać rodziny, proponuje różnego typu przedsięwzięcia, skierowane do najbliższych krewnych, czyli rodzeństwa i innych dzieci, opiekuna społecznego i instytucji, mających kontakt z osobą niepełnosprawną.
Usługami Fundacji zarządzają spółdzielnie socjalne, z którymi Fundacja ściśle współpracuje, także w kwestii przygotowywania i realizacji programu życia poszczególnych podopiecznych.

STOWARZYSZENIE NA RZECZ SPÓŁDZIELNI SOCJALNYCH

Biuro Projektu:
ul. Chłapowskiego 15/ 1
61 – 504 Poznań,
tel./fax. 61 887 11 66
www.woes.pl

- **Konsorcjum spółdzielni socjalnych „Solidarietà in Rete" (SiR) soc. coop. Sociale"**

Konsorcjum "Solidarietà in Rete" (SiR), spółdzielnia socjalna w myśl ustawy 381/91, zostało założone w 2000 roku przez 6 spółdzielni socjalnych, utworzonych w ramach projektu realizowanego wspólnie z ANFASS Milano Onlus, z którym Konsorcjum łączy wspólna misja i cele.
"SiR", jako promotor idei spółdzielczości socjalnej, z czasem stało się ważnym podmiotem lokalnego systemu *Welfare*, działającym przede wszystkim na rzecz osób niepełnosprawnych.
Jest to konsorcjum socjalne non-profit, promuje solidarność między spółdzielniami członkowskimi, a jako struktura sieciowa, jest otwarte na wszystkie organizacje, które podzielają jego wartości.

Ponieważ Konsorcjum prowadzi działalność biznesową, promuje zatem ideę ekonomii, jako narzędzia realizacji celów człowieka i nie tylko. Świadomie pragnie wpływać na budowanie struktury społecznej, w której centrum są prawa i odpowiedzialność osób.
Konsorcjum świadczy usługi na rzecz swoich członków, aby pomóc im odgrywać strategiczną rolę w kontaktach z przedstawicielami wspólnoty lokalnej. „SiR" jest solidnym, rzetelnym i wiarygodnym podmiotem gospodarczym, prowadzi nieprzerwanie działalność biznesową na rzecz umacniania ekonomicznego zrzeszonych spółdzielni socjalnych.
Konsorcjum zrealizowało wiele szkoleń dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i zawodowym oraz dla osób na stanowiskach kierowniczych, pracowników i członków społeczności, zaangażowanych w prace spółdzielni socjalnych. Zorganizowało szereg spotkań, debat i seminariów poświęconych zagadnieniu wolontariatu, spółdzielczości socjalnej i reformie państwa dobrobytu. Zadaniem „SiR" jest wspieranie spółdzielni członkowskich w pierwszym etapie ich rozwoju, także finansowe, udział w przetargach, jako tzw. *General Contractor,* oraz promowanie inicjatyw poświęconych tematowi pomocy dla osób ze słabszych grup społecznych. Konsorcjum jest prawdziwym inkubatorem przedsiębiorczości społecznej, ponieważ dzięki sieci relacji i usług pomaga i wspiera je w rozwoju, począwszy od etapu projektowania działalności i eksperymentowania.

"SiR" rozpowszechnia ideę spółdzielczości w ramach istniejącego systemu gospodarczego. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych i poziomu kultury przyczyniło się do wzmocnienia poczucia tożsamości członków spółdzielni socjalnych zrzeszonych w Konsorcjum oraz uzmysłowiło ogromny potencjał, jaki tkwi we wspólnym działaniu i pracy w strukturze sieciowej, co pozwala skutecznie zaspokajać potrzeby lokalnej wspólnoty.

Biuro Projektu:
ul. Chłapowskiego 15/ 1
61 – 504 Poznań,
tel./fax. 61 887 11 66
www.woes.pl

Misja i wartości Systemu Cascina Biblioteca

Tworzenie łańcucha usług dla osób niepełnosprawnych (na przykład wykształcenie szkolne – wprowadzenie na rynek pracy – mieszkanie w ośrodku stałego pobytu) poprzez prowadzenie placówek oraz działań, służących także całej społeczności.

Wartości, które przyświecają realizatorom projektu, podzielają wszystkie zaangażowane w pracę organizacje: ***Integracja, Solidarność, Współpraca, Odpowiedzialność społeczna.***

Potrzeby wymagające zaspokojenia

System zorganizowano, określając przede wszystkim grupę odbiorców usług, wymagających szczególnej uwagi, do których miały być kierowane działania. Taką szczególną grupą są głównie osoby niepełnosprawne:

Biuro Projektu:
ul. Chłapowskiego 15/ 1
61 – 504 Poznań,
tel./fax. 61 887 11 66
www.woes.pl

- Odbiorca A: młode osoby niepełnosprawne intelektualnie, kończący szkołę obowiązkową,
- Odbiorca B: osoby zagrożone wykluczeniem społecznym (w myśl ustawy 381/91) w wieku produkcyjnym,
- Odbiorca C: osoby niepełnosprawne w wieku między 16-35 lat, nie wymagających usług opiekuńczych, tylko raczej wsparcia w rozwijaniu umiejętności i przygotowaniu do samodzielnego życia,
- Odbiorca D: osoby niepełnosprawne intelektualnie i poznawczo, emocjonalnie lub ruchowo w stopniu średnim,
- Odbiorca E: osoby niepełnosprawne intelektualnie i emocjonalnie wymagające opieki (mające niski próg pomocy).

Następnie postarano się określić te potrzeby, które odbiorcy z wymienionych kategorii zgłaszali najczęściej:

- Potrzeba 1: kształcenie zawodowe w placówce oświatowej,
- Potrzeba 2: proces wchodzenia na rynek pracy,
- Potrzeba 3: rozwijanie samodzielności i autonomii w życiu codziennym w celu ułatwienia procesu inkluzji społecznej,
- Potrzeba 4: kompleksowa poprawa jakości życia dzięki poszerzaniu wiedzy i kompetencji,
- Potrzeba 5: usługi w zakresie stałego pobytu dostosowane do indywidualnych potrzeb, aby zapewnić prawo do samodzielnego życia,
- Potrzeba 6: organizowanie zajęć sportowych, rozrywek i kształcenia, aby wypełnić czas wolny.

Poniższa tabela przedstawia potrzeby różnych kategorii odbiorców, przy zastosowaniu skali od 1 do 3, wyrażającej znaczenie danej potrzeby/pragnienia dla każdej kategorii:

	OSOBY ZGŁASZAJĄCE POTRZEBY/ODBIORCY USŁUG				
POTRZEBY	Odbiorcy A	Odbiorcy B	Odbiorcy C	Odbiorcy D	Odbiorcy E
Potrzeba 1	3				
Potrzeba 2		3			
Potrzeba 3			3		
Potrzeba 4				3	2

Biuro Projektu:
ul. Chłapowskiego 15/ 1
61 – 504 Poznań,
tel./fax. 61 887 11 66
www.woes.pl

Potrzeba 5			2	3	3
Potrzeba 6	2	2	3	3	2

Proponowana oferta

W kolejnym etapie wybrano te grupy usług, które miały najpełniej zaspokajać wykazane potrzeby, uwzględniając cechy zgłaszających je osób oraz szczególne wymagania i możliwości lokalowe. Różnorodność usług oraz odmienne oczekiwania, zgłoszone przez odbiorców spowodowały konieczność spójnego połączenia różnych propozycji w taki sposób, aby świadczenie usług nie prowadziło do konfliktów lub/ani nie powodowało konieczności ingerencji:

- Usługa 1: kursy szkolenia i doskonalenia zawodowego,
- Usługa 2: wstępne praktyki przed rozpoczęciem pracy zawodowej na rynku,
- Usługa 3: kształcenie umiejętności przydatnych w życiu codziennym (przygotowanie do samodzielności),
- Usługa 4: ośrodek społeczno-edukacyjny,
- Usługa 5: szkółka jeździecka/hipoterapia,
- Usługa 6: pobyt stały (mieszkanie w ośrodku),
- Usługa 7: wspólnota społeczno-zdrowotna,
- Usługa 8: organizacja czasu wolnego.

Poniższa tabela przedstawia rodzaje oferowanych usług w zależności od cech wyodrębnionych odbiorców. Skala od 1 do 3 wyraża zainteresowanie usługą przez poszczególnych odbiorców:

***1** = średnio zainteresowany; **2** = zainteresowany; **3** = bardzo zainteresowany*

ODBIORCY / USŁUGI	ODBIORCY A	ODBIORCY B	ODBIORCY C	ODBIORCY D	ODBIORCY E
USŁUGA 1	3	2	1		
USŁUGA 2	3	3	1	1	
USŁUGA 3	2	2	3	2	
USŁUGA 4			1	3	2
USŁUGA 5			1	3	1
USŁUGA 6		1	2	3	1

USŁUGA 7				1	3
USŁUGA 8	2	3	3	3	1

Czynniki sukcesu

Szczególny, a więc przynoszący sukces, charakter usług zawartych w programie System Cascina Biblioteca polega na tym, że usługi te są zintegrowane: w tym samym miejscu, gdzie znajduje się osoba niepełnosprawna i jej bliscy, realizowane są usługi, zaspokajające konkretne – rzeczywiste bądź potencjalne – potrzeby, które zostały wyrażone lub mogłyby ujawnić się w przyszłości.

Obecnie, między innymi dzięki szeregu podjętych konkretnych działań na rzecz coraz większej integracji usług, Cascina Biblioteca proponuje wiele zajęć społeczno-edukacyjnych, szkolenia i kształcenie, usługi pobytu stałego, zagospodarowanie czasu wolnego oraz zajęcia rehabilitacyjne.

Poniżej przedstawiamy pokrótce główne rodzaje prowadzonych działań:

a. Ośrodek stałego pobytu dla osób niepełnosprawnych **Ca' Casoria**, mogący pomieścić 5 podopiecznych.
   Ośrodek powstał dzięki współpracy z Fundacją "Idea Vita Onlus", która współtworzy model organizacyjny i współuczestniczy w finansowaniu ośrodka oraz dzięki pomocy Stowarzyszenia ANFASS Milano Onlus, które udostępniło miejsce w Cascina Biblioteca, gdzie wcześniej świadczone były inne usługi.
b. Ośrodek stałego pobytu dla osób niepełnosprawnych **La Combriccola,** mogący pomieścić 10 podopiecznych.
   Ten Ośrodek jest wynikiem współpracy ANFASS Milano Onlus ze spółdzielnią "Il Fontanile" i Fundacją „Idea Vita". Remont budynku możliwy był dzięki środkom z Regionalnego Funduszu dla Osób Niepełnosprawnych i Fundacji Banku "Cariplo". La Combriccola zawarła kontrakt na świadczenie usług społecznych z Gminą Mediolan, jest także akredytowany przez Region Lombardia, jako zakład leczniczy. Podopieczni opłacają pobyt w Ośrodku w zależności od możliwości finansowych, a wysokość opłaty ustala Wydział Usług Społecznych Gminy Mediolan na podstawie analizy możliwości finansowych rodziny osoby niepełnosprawnej.
c. Chroniony apartament **Il Guscio** przeznaczony dla jednego lub dwóch mieszkańców.
   Jest to przykład starań o włączanie osób niepełnosprawnych do samodzielnego życia codziennego w bezpiecznym i chronionym miejscu (Cascina Biblioteca), aby mogły one uczyć się samodzielności w jak najszerszym zakresie. Osoba niepełnosprawna samodzielnie odpowiada za podejmowane przez siebie decyzje, wiedząc jednocześnie, że może liczyć na pomoc innych mieszkańców, gdyby zaszła taka potrzeba.
d. Dwa **apartamenty dla rodzin** z niepełnosprawnymi dziećmi
   Jest to oferta, przeznaczona dla rodziców, których dzieci w niedługim czasie zostaną przeniesione do zorganizowanego ośrodka. Mimo, że realizacja zasady „po nas … podczas nas" stale się zmienia, nadal wielu rodzicom jest bardzo trudno oddzielić się od swego niepeł-

Biuro Projektu:
ul. Chłapowskiego 15/ 1
61 – 504 Poznań,
tel./fax. 61 887 11 66
www.woes.pl

Obowiązuje od 18.04.2014 r.

nosprawnego dziecka. Przyczyn tego może być wiele, ale zazwyczaj rodzice nie są zdolni do spokojnego przyjęcia konieczności „oddania" swego dziecka, ponieważ często postrzegają to, jako „wyrzucenie go poza rodzinę", a nie jako realizację prawa osoby niepełnosprawnej do samodzielnego życia. Mieszkanie w apartamentach ma pomóc rodzicom w zrozumieniu, że ich dziecko zacznie żyć w sposób autonomiczny, a kiedy zajdzie taka konieczność, uzyska wsparcie, opiekę i szacunku dla jego godności osobistej. Konkretnie, rodziny, które miały zamieszkać w apartamentach, uczestniczyły w realizacji inwestycji, a po jej zakończeniu nadal wspierają finansowo codzienne życie mieszkańców.

e. **Ośrodek Szkolenia Zawodowego** (CFP).
Jest to usługa akredytowana przez Region Lombardia na podstawie ustawy regionalnej Lombardii nr 19/2007. Każdego roku Ośrodek przyjmuje 80-100 młodych osób, podlegającym obowiązkowi kształcenia i zdobywania zawodu, które przez okres trzech lat **zdobywają umiejętności, przydatne w rozpoczęciu aktywności zawodowej**. Przyjęty model kształcenia obejmuje naprzemienne zajęcia w klasach oraz praktyki i szkolenia zawodowe w przedsiębiorstwach i/lub spółdzielniach socjalnych, których celem jest wykształcenie kompetencji, wymaganych w konkretnych zawodach (żywienie zbiorowe i prace biurowe) oraz nabycie umiejętności prowadzenia samodzielnego życia osobistego i obywatelskiego. Po zakończeniu kształcenia absolwenci rejestrowani są w Agencji Pośrednictwa Pracy, prowadzonej przez Konsorcjum SiR. Uczęszczanie na zajęcia w Ośrodku jest bezpłatne, ponieważ są one finansowane ze środków Regionalnego Funduszu na Szkolenia (do niedawna były finansowane w ramach programów realizowanych w ramach EFS).

f. Hipoterapia/Szkółka jeździecka
Jest to usługa o charakterze rehabilitacyjnym, zaspokajająca wiele specyficznych potrzeb i stwarzająca okazję do łączenia różnych usług w ramach Cascina Biblioteca. Częścią terapeutyczną zarządza spółdzielnia "Il Fontanile", opiekę nad końmi sprawują wspólnie spółdzielnie "Il Fontanile" i „Viridalia". Z czasem oferta wykroczyła poza usługę hipoterapii i otwarto szkółkę jeździecką dla zdrowych dzieci, dzięki czemu Cascina Biblioteca stała się miejscem, w którym osoby zdrowe i niepełnosprawne wspólnie uczestniczą w proponowanych zajęciach, korzystając z otwartości i życzliwości mieszkańców i pracowników całego obiektu.

g. **Przygotowanie do Samodzielności i Ośrodek Socjalno-Edukacyjny (SFA i CSE).**
Usługa Przygotowania do Samodzielności **(SFA)** kierowana jest do młodych osób niepełnosprawnych, którzy kończą swoją edukację, ale nie są jeszcze gotowi do rozpoczęcia pracy zawodowej. Jest to usługa „przejścia", trwająca maksymalnie trzy lata, wspierana przez Region Lombardia. Cascina Biblioteca jest szczególnie interesującym miejscem, ponieważ oferuje wiele możliwości zdobycia różnorodnych umiejętności technicznych i praktycznych, a także kompetencji społecznych i zasad zachowania. Natomiast Ośrodek Socjalno-Edukacyjny **(CSE)** kieruje swoje usługi dla osób młodych i dorosłych o znacznym stopniu niepełnosprawności, wymagających obecności i pomocy wychowawców i opiekunów podczas zajęć. **U**sługi Ośrodka wspiera Gmina Mediolan, a osoby niepełnosprawne mogą z niego korzystać przez długi czas (lata), przechodząc przez różne etapy rozwoju dzięki różnego typu zajęciom edukacyjnym, szkoleniowym, społecznym czy rozrywkowym.

STOWARZYSZENIE NA RZECZ SPÓŁDZIELNI SOCJALNYCH

Biuro Projektu:
ul. Chłapowskiego 15/ 1
61 – 504 Poznań,
tel./fax. 61 887 11 66
www.woes.pl

Obowiązuje od 18.04.2014 r.

h. ***City Farm*** z przylegającymi terenami rolnymi.
City Farm została zorganizowana dzięki wsparciu **Rotary Club S. Donato**, jako miejsce, w którym Cascina Biblioteca może zaoferować możliwość przyjemnego spędzenia czasu i zdobywania wiedzy. Zajęcia w *City Farm* przeznaczone są przede wszystkim dla dzieci ze szkół podstawowych, które mogą nauczyć się opieki nad zwierzętami oraz poznać życie gospodarstwa wiejskiego i hodowlę zwierząt gospodarskich.

i. **Utrzymanie zieleni** z magazynami sprzętu ogrodniczego.
Jest to obszar działania spółdzielni "Viridalia". W ciągu lat, kiedy utrzymanie zieleni wymagało posiadania coraz wyższych kwalifikacji, spółdzielnia wiele inwestowała w wyposażenie i zorganizowanie tej usługi. Obecnie posiada dwa duże magazyny do przechowywania sprzętu i pojazdów. Oferuje zatrudnienie młodym i dorosłym osobom znajdującym się w trudnej sytuacji, dzięki czemu stają się oni aktywnymi obywatelami, uczestniczącymi w normalnym cyklu produkcyjnym i rytmie pracy. Spółdzielnia świadczy usługi dla klientów publicznych i prywatnych, oferując je bezpośrednio zainteresowanym podmiotom, albo uczestnicząc w przetargach na wykonanie prac w zakresie utrzymania zieleni.

j. **Muzeum Etnograficzne i Fotografii**
System Cascina Biblioteca obejmuje także działania o charakterze kulturalnym, nie tylko opiekuńczym i społecznym. W oryginalnym zabudowaniu gospodarczym zorganizowano niewielkie muzeum etnograficzne, które prezentuje życie codzienne dawnej wsi lombardzkiej przy pomocy dawnych narzędzi i sprzętów rolniczych. „Opowieść" o życiu dawnych rolników uzupełnia niewielka wystawa fotografii, poświęcona przemianom Cascina Biblioteca na przestrzeni wieków. Muzeum, obok *City Farm*, stanowi dla zwiedzających ważne źródło wiedzy o życiu i pracy na wsi.

k. **Rekreacja i czas wolny**.
Na powierzchni 13 hektarów, dzierżawionych przez Cascina Biblioteca, oferowanych jest wiele możliwości aktywnego i przyjemnego spędzenia wolnego czasu. Wyznaczono teren do gry w piłkę, plac zabaw dla dzieci, miejsce do grillowania i urządzania imprez rodzinnych bądź towarzyskich oraz niewielki plac do gry w bule. Miejsca te są dostępne dla każdego; zainteresowani mogą spędzać wolny czas według własnych chęci lub uczestniczyć w zajęciach organizowanych przez spółdzielnię „Il Fontanile". Spółdzielnia organizuje także w każdą sobotę i niedzielę zajęcia rekreacyjne i zabawy przeznaczone dla osób niepełnosprawnych.

Wszystkie powyższe działania były możliwe dzięki przygotowaniu planu inwestycji, który miał na celu przywrócenie dawnej świetności i funkcjonalności gospodarstwa. Środki, poniesione na modernizację Cascina Biblioteca pochodziły przede wszystkim z funduszy organizacji, które tworzą System Cascina Biblioteca, a także od innych podmiotów i instytucji, uczestniczących w realizacji inwestycji:

- fundacji bankowych,
- Regionu Lombardia,
- Prowincji Mediolan,
- Gminy Mediolan,
- Fundacji "ENEL Cuore",

Biuro Projektu:
ul. Chłapowskiego 15/ 1
61 – 504 Poznań,
tel./fax. 61 887 11 66
www.woes.pl

- Club Rotary San Donato,

oraz z darowizn od osób prywatnych.
Szacuje się, że w ciągu ostatnich 10 lat w działalność Cascina Biblioteca zainwestowano blisko **2.500.000,00** euro.
Naturalnie bogaty program zajęć i różnorodność oferowanych usług wymagały zatrudnienia wielu specjalistów z różnych dziedzin: wychowawców, pracowników socjalnych, personelu medycznego, animatorów, szkoleniowców, psychologów i pedagogów, ogrodników, techników agronomów, kierowników i koordynatorów działań oraz pracowników wykonujących usługi sprzątania i konserwacji obiektów, itp.
Łącznie Cascina Biblioteca dała zatrudnienie "załodze" złożonej z **90 pracowników**, w tym **22 pracowników w trudnej sytuacji życiowej,** skierowanych przez biuro pośrednictwa pracy Gminy Mediolan lub wskazanych przez pracowników socjalnych terytorium.
Cascina Biblioteca organizuje także wiele imprez i wydarzeń otwartych, dzięki czemu stale tętni tam życie:
falò di S. Antonio – odtworzenie na wpół sakralnego, na wpół pogańskiego rytuału ognia, który od dawna był celebrowany przez mieszkańców wsi lombardzkich. Obecnie co roku uczestniczy w nim blisko 500 osób.
Open Day szkółki jeździeckiej, w którym uczestniczy **400 osób,** dzieci, młodzieży i dorosłych, zainteresowanych pracą z końmi.
Święto "sti pazzi" ("szalonych") – odbywa się podczas Świąt Bożego Narodzenia i po zakończeniu roku szkolnego, w obchodach uczestniczy co najmniej **300 młodych ludzi** w wieku od 17 do 20 lat.
Wystawa **"pezzi di Cascina" ("kawałki Cascina")**, którą organizują wolontariusze w czasie wolnym od zajęć, przyciąga co roku blisko **420 osób**.
"Rielaborando", impreza kończąca kursy **laborando**, gromadząca **200** osób, które w ciągu roku wspólnie poświęcały swój czas i energię na urządzanie miejsca, aby stawało się jeszcze bardziej przytulne i gościnne.
Poza tym – dwie imprezy stowarzyszeń rodziców (prawie **100** osób na każdej imprezie), olimpiady osób niepełnosprawnych, zbieranie kasztanów w październiku, …

Aby móc te wszystkie imprezy i wydarzenia koordynować i umożliwiać stałą wymianę informacji i pomysłów między różnymi organizacjami działającymi dla Cascina Biblioteca, powołano **"Stół koordynacyjny Systemu Cascina"**, którego celem jest zapewnienie właściwego utrzymania obiektu, zarządzanie czynnościami bieżącymi oraz koordynacja działań, szczególnie tych kierowanych do wszystkich mieszkańców terytorium. Wspólne prowadzenie spraw gwarantuje lojalność wszystkich uczestników i spójność celów, dzięki czemu rozmaite działania, jakie mają być podejmowane, uzyskują pełną zgodę i są zgodne z wypracowanym przez lata kierunkiem działalności Cascina Biblioteca. Do pięciu uczestników Stołu koordynacyjnego dołączył Rotary Club San Donato, który od bardzo dawna wspierał działania podejmowane przez Cascina Biblioteca.
Możemy stwierdzić, że Cascina Biblioteca stała się ważnym i uznanym miejscem spotkań osób niepełnosprawnych z mieszkańcami terytorium. Poprzez „Stół koordynacyjny Systemu Cascina" jej działaniami kierują przedstawiciele organizacji, którzy profesjonalnie, odważnie i z pasją dzielą się swymi kompetencjami i wiedzą oraz inwestują czas, energię i środki, które odpowiednio wykorzy-

Biuro Projektu:
ul. Chłapowskiego 15/ 1
61 – 504 Poznań,
tel./fax. 61 887 11 66
www.woes.pl

Obowiązuje od 18.04.2014 r.

stane, przynoszą znakomite efekty. Wykorzystywany jest każdy zakątek Cascina Biblioteca i już teraz widać, że potrzebna jest dalsza rozbudowa, aby móc kontynuować chociażby aktualne zajęcia i imprezy.

Biuro Projektu:
ul. Chłapowskiego 15/ 1
61 – 504 Poznań,
tel./fax. 61 887 11 66
www.woes.pl

Analiza i perspektywy na przyszłość

Analiza SWOT

Opisane powyżej działania nie kończą rozpoczętej wiele lat temu pracy, wręcz przeciwnie, wymagają nieustannego monitoringu, aby spoglądać w przyszłość z optymizmem, dokonując koniecznych zmian w miarę, jak będą zmieniać się warunki i potrzeby, biorąc między innymi pod uwagę szybko przekształcający się lokalny model państwa dobrobytu (*Welfare*).

Próbując zrozumieć cechy i uwarunkowania środowiskowe na poziomie makro, które mogłyby sprzyjać rozwijaniu dalszych działań oraz te, które mogłyby blokować dalszy rozwój obecnego, sprawdzonego modelu działania, wyodrębniliśmy różne czynniki ryzyka i powodzenia, nadając każdemu z nich mniejsze lub większe znaczenie w całym procesie.

Poniżej przedstawiony jest przyjęty schemat koncepcyjny.

MATRYCA ZAGROŻEŃ

Prawdopodobieństwo potwierdzenia

duże małe

Wpływ na powodzenie przedsięwzięcia	duży średni mały	*Bądź gotów do mierzenia się z przeszkodami, ale najpierw poczekaj i zobacz, jak rozwija się sytuacja* 1	*Uważaj! Zagrożenie jest poważne* *2*
		Nie obawiaj się 3	*Ocen za każdym razem, czy trzeba dokonać jakichś korekt* *4*

MATRYCA SZANS POWODZENIA

Prawdopodobieństwo potwierdzenia

duże małe

Biuro Projektu:
ul. Chłapowskiego 15/ 1
61 – 504 Poznań,
tel./fax. 61 887 11 66
www.woes.pl

Wpływ na powodzenie przedsięwzięcia	duży średni mały	*Miej pod kontrolą to, co dzieje się wokół, w skali makro i czekaj* 5	*Zaangażuj się maksymalnie, aby w pełni wykorzystać szanse właśnie teraz i tutaj!* 6
		Nie warto korzystać z tych możliwości 7	*Oceń siły, potrzebne do wykorzystania tych szans* 8

Możliwe zagrożenia	**Kwadrant**	**Działania w celu zapobiec/powstrzymać zagrożenia**
Nie przedłużona umowa dzierżawy (kończy się w 2015 r.)	2	Działania lobbujące w Gminie Mediolan; propozycja wcześniejszego przedłużenia umowy w związku z planowanymi inwestycjami.
Zablokowanie inwestycji z powodu trudności z pozyskaniem środków finansowych	2	Fuzja dwóch spółdzielni ("Viridalia" i "Il Fontanile") aby podwyższyć kapitał zakładowy, majątek i w ten sposób zabezpieczyć sferę biznesową. Większa jedność intencji obydwu organizacji.
Dobudowa czwartego pasa ruchu na wschodniej obwodnicy, przylegającej do Cascina	4	Wniosek o zastosowanie tzw. „środków łagodzących", skierowany do właściciela obwodnicy, spółki Serravalle.

Możliwe szanse	**Kwadrant**	**Działania podejmowane w celu wykorzystania szans**
Expo 2015	5	Udział w Komitecie "Cascine Milano". Jest to Stowarzyszenie, które broni idei dawnego „gospodarstwa rolnego" („cascina") przed zniszczeniem wskutek spekulacji terenami i nieruchomościami.
Plan zagospodarowania terenu opracowany na zasadzie partnerstwa z innymi podmiotami na terytorium	5/6	Realizacja wspólnych projektów, na przykład: **Molino San Gregorio** (nowe gospodarstwo, które można odzyskać we współpracy z SiR, CEAS - Centro Ambrosiano di Solidarietà - i CS&L - konsorcjum spółdzielni socjalnych. **Come è Grande il mio Giardino** (**Mój wielki ogród**) projekt **spójności społecznej** finansowany przez Fundację Cariplo we współpracy partnerskiej z pracownikami so-

STOWARZYSZENIE
NA RZECZ SPÓŁDZIELNI SOCJALNYCH

Biuro Projektu:
ul. Chłapowskiego 15/ 1
61 – 504 Poznań,
tel./fax. 61 887 11 66
www.woes.pl

		cjalnymi mieszkającymi na obszarze Parco Lambro. **Projekt zapobiegania na rzecz nieletnich zagrożonych przestępczością,** finansowany przez Gminę Mediolan.

Analiza popytu

Także w tym wypadku dokonano analizy potencjalnego popytu ewentualnych odbiorców usług:

SEGMENT	PODMIOTY NALEŻĄCE DO SEGMENTU	LICZEBNOŚĆ
Odbiorcy A	Młodzi niepełnosprawni intelektualnie kończący edukację obowiązkową	Średnia
Odbiorcy B	Osoby znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej w myśl ustawy nr 381/91 w wieku produkcyjnym	Duża
Odbiorcy C	Niepełnosprawni w wieku 16-35 lat, nie wymagający intensywnej opieki, tylko wsparcia w przygotowaniu do samodzielnego życia i autonomii	Duża
Odbiorcy D	Niepełnosprawni intelektualnie-poznawczo, emocjonalnie-psychicznie i ruchowo w stopniu średnim	Duża
Odbiorcy E	Niepełnosprawni intelektualnie i emocjonalnie wymagający stałej opieki	Średnia

Kolejna tabela przedstawia czynniki powodzenia, w skali od 1 do 3 określono znaczenie każdego z nich.

Czynnik powodzenia 1: Zintegrowane podejście do złożoności problemów

Czynnik powodzenia 2: Szeroki zakres oferowanych usług

Czynnik powodzenia 3: Umiejętność dostosowania cech usługi do cech osoby (a nie odwrotnie)

Czynnik powodzenia 4: Bardzo stymulujące warunki otoczenia

Czynnik powodzenia 5: Otoczenie społeczne sprzyjające inkluzji, nie marginalizujące

CZYNNIKI POWODZENIA	Odbiorcy A	Odbiorcy B	Odbiorcy C	Odbiorcy D	Odbiorcy E
FCS 1	3	3	3	3	2
FCS 2	3	1	2	2	1

STOWARZYSZENIE NA RZECZ SPÓŁDZIELNI SOCJALNYCH
WIELKOPOLSKI OŚRODEK EKONOMII SPOŁECZNEJ

Biuro Projektu:
ul. Chłapowskiego 15/ 1
61 – 504 Poznań,
tel./fax. 61 887 11 66
www.woes.pl

FCS 3	1	2	3	3	3
FCS 4	2	2	3	3	3
FCS 5	3	3	3	3	3

Tak, jak w przypadku każdej działalności biznesowej, także przedsiębiorczość społeczna musi uwzględniać określone czynniki marketingowe, które wspierając ideę i pozwalają konkretnie określać strategie "sprzedaży" oferowanych dóbr i usług.

Obecnie trwają prace nad studium wykonalności, opartym na kilku podstawowych elementach:

- Strategia usługi/produktu. Obejmuje innowacyjne działania społeczne, co przejawia się w konkretnych formach (modelach), w większym stopniu dostosowywanych do zmieniających się wciąż potrzeb rodzin i osób niepełnosprawnych.
- Strategia ceny. Dotyczy obszaru równowagi w związku z polityką *Welfare*, gdzie środków publicznych jest coraz mniej, a obywatele są coraz mniej skłonni uczestniczyć w wydatkach za usługi.
- Strategia komunikacji. Ogromna ilość podmiotów działających na terytorium wymaga odpowiedniej linii komunikacji, aby skutecznie docierać do wybranych grup odbiorców.

Praca jest najważniejsza

Wśród różnorodnych działań, jakie Cascina Biblioteca prowadzi od wielu lat, praca, zatrudnienie i wprowadzanie na rynek pracy osób zagrożonych wykluczeniem społecznych to najważniejszy obszar, wokół którego koncentruje się uwaga i zainteresowanie. Możliwość zapewnienia pracy podopiecznym jest nadrzędnym celem, jaki może osiągnąć taki system, jak nasz, zaangażowany w procesy inkluzji społecznej osób niepełnosprawnych.
Oczywiście kwestia ta wykracza daleko poza ramy naszego ośrodka, mieści się bowiem w kompleksowych ramach prawnych na szczeblu krajowym, regionalnym i prowincji. Poniżej przedstawiamy sytuację osób niepełnosprawnych na rynku pracy.

Na początek

Włochy należą do czołówki państw realizujących system *Welfare* (państwa dobrobytu), szczególnie w dziedzinie usług na rzecz osób niepełnosprawnych. Istnieje wiele przepisów chroniących te osoby i wspierających je w procesie inkluzji społecznej i zawodowej, choć nie zawsze przepisy te są przestrzegane. Niepełnosprawność określana jest przez lekarzy-orzeczników zasiadających w Komisjach lekarskich, a jej stopień wyrażany jest procentowo według ustalonych w tabelach wartości. Przepisy krajowe obejmują ogólną ustawę ramową w sprawie osób niepełnosprawnych (nr 104/92) i ustawę o zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (nr 68/99), na mocy które tworzone są Fundusze Regionalne, gwarantujące odpowiednie środki finansowe na pomoc i wsparcie w procesie wprowadzania osób niepełnosprawnych na rynek pracy. Na mocy ustawy nr 18 z 2009 roku Włochy przystąpiły do Konwencji Praw Osób Niepełnosprawnych ONZ.

Biuro Projektu:
ul. Chłapowskiego 15/ 1
61 – 504 Poznań,
tel./fax. 61 887 11 66
www.woes.pl

Obowiązuje od 18.04.2014 r.

Przepisy

Najważniejsza jest **ustawa nr 68/99**. Uznawana jest za przepis awangardowy, ponieważ przewiduje wprowadzanie osób niepełnosprawnych na rynek pracy przy zastosowaniu szeregu narzędzi polityki aktywizacji zawodowej. Poniżej skrót najważniejszych zapisów ustawy:

- Ukierunkowane Stanowiska Pracy – przewiduje się tworzenie stanowisk, dostosowanych do możliwości i kompetencji osób niepełnosprawnych, w systemie sieciowym łączącym usługi prowincji i usługi terytorialne;
- Wydział Pośrednictwa Pracy Obowiązkowej ma siedzibę w Prowincjach. Osoby o stopniu niepełnosprawności przekraczającym 45% mają prawo zgłosić się w poszukiwaniu pracy i otrzymują ją na specjalnych warunkach, określonych przepisami prawa.
- Firmy są zobowiązane do zatrudniania osób niepełnosprawnych, jeżeli mieszczą się w następujących kategoriach:
  - od 15 do 35 pracowników: muszą zatrudnić **1 osobę niepełnosprawną,**
  - od 36 do 50 pracowników: muszą zatrudnić **2 osoby niepełnosprawne,**
  - ponad 50 pracowników: muszą zatrudnić **7% osób niepełnosprawnych.**
- Firmy (państwowe i prywatne), które nie przestrzegają zapisów ustawy, podlegają karze administracyjnej, a instytucje publiczne także odpowiedzialności karnej.
- Firmy, które nie przestrzegają zapisów ustawy, nie mogą uczestniczyć w przetargach.
- Firmy mogą realizować wieloletnie programy zatrudniania osób niepełnosprawnych, kontraktowane z Prowincją właściwą dla ich siedziby.
- Zostały utworzone **dwa** fundusze, jeden Krajowy i jeden Regionalny. Fundusz Krajowy gwarantuje bezpośrednie dofinansowanie dla firm, które zatrudniły osoby niepełnosprawne i mają kontrakt z Prowincją. Fundusz Regionalny, w oparciu o przepisy ustaw lokalnych, przeznacza środki pochodzące z kar, częściowych zwolnień i dobrowolnych darowizn, na działania i tworzenie narzędzi polityki aktywizacji zawodowej.

Ustawa nr 104/92, która obejmuje ogólnie wszystkie obszary działań na rzecz osób niepełnosprawnych, przewiduje dla niepełnosprawnych pracowników lub członków ich rodzin 3 płatne dni wolne od pracy w miesiącu, pokrywane przez INPS (Krajowy Zakład Ubezpieczeń Społecznych), przeznaczone na opiekę i leczenie niepełnosprawnego pracownika. Poniżej treść artykułu 33 ustawy nr 104/92:

- „O ile osoba niepełnosprawna nie jest hospitalizowana, pracownik najemny w przedsiębiorstwie państwowym lub prywatnym, opiekujący się osobą niepełnosprawną w trudnych sytuacjach, małżonek, rodzic lub krewny do drugiego stopnia pokrewieństwa, lub do trzeciego, jeżeli rodzice lub małżonek osoby niepełnosprawnej ukończyli sześćdziesiąty piąty rok życia, albo są także dotknięci ciężkimi schorzeniami lub niepełnosprawni, są nieobecni albo zmarli, ma prawo wykorzystywania trzech dni płatnego urlopu, pokrywanego przez zakład ubezpieczeń, w sposób stały. Prawo to nie może być przyznawane więcej, niż jednemu pracownikowi, za pomoc i opiekę nad tą samą osobą niepełnosprawną w trudnej sytuacji. W przypadku konieczności opieki nad dzieckiem niepełnosprawnym, także przysposobionym, prawo przysługuje obojgu rodzicom, którzy mogą je wykonywać naprzemiennie. Pracownik ma prawo pomocy i opieki nad kilkoma osobami niepełnosprawnymi w stopniu znacznym, o ile jest to małżonek, rodzic lub krewny do drugiego stopnia pokrewieństwa, lub do trzeciego, jeżeli rodzice lub małżonek osoby niepełnosprawnej

Biuro Projektu:
ul. Chłapowskiego 15/ 1
61 – 504 Poznań,
tel./fax. 61 887 11 66
www.woes.pl

Obowiązuje od 18.04.2014 r.

ukończyli sześćdziesiąty piąty rok życia, albo są także dotknięci ciężkimi schorzeniami lub niepełnosprawni, są nieobecni albo zmarli".

Ustawa krajowa nr 328/00 reguluje zintegrowany system usług, szczególnie na rzecz osób niepełnosprawnych, w ramach indywidualnego programu życiowego, obejmującego także pracę:
Artykuł 14: "W celu realizacji pełnej integracji osób niepełnosprawnych, określonych w artykule 5 ustawy z dnia 5 lutego 1992 roku nr 104 w życiu rodzinnym i społecznym, a także kształceniu i przygotowaniu do zawodu, gminy, wspólnie z lokalnymi zakładami opieki zdrowotnej, na wniosek osoby zainteresowanej, opracowują program indywidualny".

Osoby niepełnosprawne i osoby znajdujące się w niekorzystnej sytuacji życiowej

Osoby niepełnosprawne mają szczególne prawa w różnych okresach swojego życia, podobnie, jak członkowie ich rodzin, natomiast osoby, wobec których nie orzeczono niepełnosprawności, a zgłaszają trudne warunki życiowe, nazywane są powszechnie „osobami w niekorzystnej sytuacji życiowej". Są one szczegółowo określone w ustawie krajowej nr 381/91: … osoby niepełnosprawne fizycznie, psychicznie i sensorycznie, byli pacjenci szpitali psychiatrycznych, osoby w trakcie leczenia psychiatrycznego, osoby uzależnione od narkotyków, alkoholicy, małoletni w wieku produkcyjnym, wychowujący się w trudnej rodzinie, osoby skazane na alternatywne środki pozbawienia wolności, wymienione w artykułach 47, 47-bis, 47-ter i 48 ustawy z dnia 26 lipca 1975 roku nr 354, zmienionych ustawą z dnia 10 października 1986 roku nr 663. Ponadto za osoby w niekorzystnej sytuacji życiowej uznaje się osoby wskazane w rozporządzeniu Prezesa Rady Ministrów, na wspólny wniosek ministra pracy i zabezpieczenia społecznego, ministra zdrowia oraz ministra spraw wewnętrznych i ministra spraw społecznych, po zapoznaniu się z opinią centralnej komisji ds. spółdzielczości, utworzonej na mocy artykułu 18 powołanego rozporządzenia ustawodawczego Tymczasowego Prezesa Rady Państwa z dnia 14 grudnia 1947 roku nr 1577 z późniejszymi zmianami.

Szersza definicja "trudnej sytuacji" została podana przez Komisję Europejską w **rozporządzeniu nr 800/2008:**

- jest bez stałego zatrudnienia za wynagrodzeniem w okresie ostatnich sześciu miesięcy; lub
- nie ma wykształcenia ponadgimnazjalnego lub zawodowego (ISCED 3);
- jest w wieku ponad 50 lat;
- jest osobą dorosłą mieszkającą samotnie, mającą na utrzymaniu co najmniej jedną osobę;
- pracuje w sektorze lub zawodzie w państwie członkowskim, w którym dysproporcja kobiet i mężczyzn jest co najmniej o 25 % większa niż średnia dysproporcja we wszystkich sektorach gospodarki w tym państwie członkowskim i należy do tej grupy stanowiącej mniejszość;
- jest członkiem mniejszości etnicznej w państwie członkowskim, który w celu zwiększenia szans na uzyskanie dostępu do stałego zatrudnienia musi poprawić znajomość języka, uzupełnić szkolenia zawodowe lub zwiększyć doświadczenie zawodowe;

Regulamin zawiera także definicję osoby w „bardzo niekorzystnej sytuacji": jest to każda osoba, która jest bezrobotna przez co najmniej 24 miesiące.

Aby dać możliwość zatrudnienia osobom znajdującym się w niekorzystnej sytuacji, realizowane są konkretne działania w ramach polityki aktywizacji zawodowej lub stosowane zachęty finansowe dla przedsiębiorstw. W przypadku spółdzielni socjalnych typu B (przedsiębiorstw społecznych)

Biuro Projektu:
ul. Chłapowskiego 15/ 1
61 – 504 Poznań,
tel./fax. 61 887 11 66
www.woes.pl

Obowiązuje od 18.04.2014 r.

zapewnia pełne odciążenie podatkowe pracownika. Dla przedsiębiorstw typu profit mogą to być ulgi podatkowe lub finansowe zachęty, określone w konkretnych przetargach regionalnych lub przepisach krajowych.

Narzędzia aktywizacji zawodowej (prawne i operacyjne)

We Włoszech politykę aktywizacji zawodowej zaczęto konkretnie wdrażać po Reformie Systemu Zatrudnienia, kiedy usługi w tym zakresie zostały delegowane przez państwo na regiony (decentralizacja). Od 2000 roku Regiony tworzyły stopniowo sieć Ośrodków ds. Zatrudnienia z siedzibami w stolicach Prowincji oraz uruchomiły narzędzia orientacji zawodowej i *matchingu*. W Prowincjach znajdują się także siedziby właściwych organów administracji, prowadzących obowiązkowe listy osób niepełnosprawnych, w których rejestruje się osoby z orzeczoną przez Komisję lekarską niepełnosprawnością przekraczającą 45%.

Narzędzia dla osób niepełnosprawnych (sieć usług):

Osoby niepełnosprawne, szczególnie psychicznie i ruchowo, wymagają pomocy we wprowadzaniu na rynek pracy. Utworzona na terytorium sieć usług tylko częściowo jest w stanie zaspokoić pomoc, oferując specjalne narzędzia. Usługi publiczne, działające w ramach usług społecznych świadczonych przez lokalne zakłady opieki zdrowotnej (ASL) i Gminy, są powszechnie dostępne, chociaż brakuje środków finansowych na realizację konkretnych lub szczególnych potrzeb. Usługi prywatne lub świadczone przez prywatnych pracowników socjalnych rozwijają się na niektórych obszarach kraju, a ich świadczenie finansowane jest na mocy ustawy nr 68/99 oraz z Regionalnego Funduszu dla osób niepełnosprawnych. Formy finansowania działań nie pozwoliły na organiczny rozwój sieci ani na tworzenie modeli organizacyjnych z udziałem wielu podmiotów z terytorium.

Lombardia była jednym z pierwszych regionów, który wdrożył proces finansowania przeznaczony bezpośrednio dla osób potrzebujących, na mocy ustawy regionalnej nr 22/06, o nazwie Dote. Wcześniej finansowano bezpośrednio usługi, obecnie osoba niepełnosprawna otrzymuje pewną kwotę, którą może wykorzystać na tę usługę/usługi, której/których najbardziej potrzebuje. System ten, który zresztą w ramach ustawy nr 22/06 nie obdarzył szczególną uwagą osób niepełnosprawnych, odnosi się do kompleksowej reformy systemu zatrudnienia i rynku pracy, na którym człowiek jest postacią najważniejszą. System dotowania usług, który z czasem przyjęły także inne Regiony, posiada oczywiste ograniczenia, ponieważ osoby niepełnosprawne mają w gruncie rzeczy niewielkie możliwości wyboru, szczególnie, że poszczególne usługi stały się konkurencyjne, co wypaczyło ideę tworzenia sieci w ramach wspólnych działań.

W działaniach wspierających osoby niepełnosprawne w poszukiwaniu zatrudnienia dwa narzędzia okazały się najbardziej skuteczne: praktyki zawodowe i szkolenia. Praktyki pozwalają osobom niepełnosprawnym i firmie przyjmującej na wzajemną obserwację i stworzenie wewnętrznych warunków, sprzyjających zaplanowaniu dalszej współpracy. Poza tym operator placówki, która wysyła osobę niepełnosprawną na praktykę, ma możliwość monitorowania sytuacji i w razie potrzeby podejmowania działań, mających na celu jej poprawę. Praktyki dla osób niepełnosprawnych mogą być powtarzane i trwać dłużej, niż w przypadku osób zdrowych (aktualnie 24 miesiące, natomiast dla osób zdrowych maksymalnie 6 miesięcy. Obowiązują przepisy regionalne, które są mało spójne i niejasne w kwestiach proceduralnych).

Szkolenie jest bardzo delikatnym tematem, między innymi dlatego, że odnosi się do zakresu edukacji i wykształcenia, regulowanego w różny sposób w przepisach prawnych. Brakuje jasnych prze-

Biuro Projektu:
ul. Chłapowskiego 15/ 1
61 – 504 Poznań,
tel./fax. 61 887 11 66
www.woes.pl

Obowiązuje od 18.04.2014 r.

pisów dotyczących szans i możliwości dla osób niepełnosprawnych, które zakończyły edukację obowiązkową. Szkolenia stanowią zatem bardzo istotne narzędzie, przede wszystkim na etapie wchodzenia na rynek pracy, umożliwiają bowiem zdobycie konkretnej wiedzy zawodowej i rozwijania własnej autonomii, a ich konkretnym uzupełnieniem są praktyki zawodowe. Najbardziej wskazany byłby model, zgodnie z którym po zakończeniu obowiązkowej edukacji osoba niepełnosprawna uczestniczyłaby w szkoleniach poświęconych zapoznaniu się z rynkiem pracy (w formie warsztatów), a jednocześnie odbywałaby praktyki w tych dziedzinach lub przedsiębiorstwach, w których mogłaby w przyszłości podjąć pracę. W tej chwili nie ma specjalnych funduszy przeznaczonych na tego typu działania, ale w ramach szkoleń przygotowujących do wejścia na rynek pracy są godziny przewidziane na omawianie tych kwestii (w ramach Dote Lombardia można opracować program działań połączonych z praktykami i szkoleniami zawodowymi). Głównym problemem pozostaje nadal trudność z opracowaniem projektu wprowadzenia na rynek pracy w okresie po zakończeniu obowiązkowej edukacji w szkole, który pozwoliłby na zdobycie kompetencji osobistych, zawodowych i samodzielności w odpowiednim ku temu wieku (po zakończeniu nauki osoba niepełnosprawna i jej rodzina znajdują się w pustce, w której nie potrafią się poruszać). Przeszkodą, która nie pozwala zwrócić się do odpowiednich instytucji zajmujących się zatrudnieniem (wprowadzaniem na rynek pracy) jest konieczność natychmiastowego podjęcia pracy, a osoba niepełnosprawna w wieku 18-20 lat nie jest jeszcze do tego zdolna, wymaga bowiem dalszego kształcenia w celu zdobycia wiedzy i kompetencji zawodowych.

We Włoszech istnieje wiele stowarzyszeń, chroniących osoby niepełnosprawne. Pełnią bardzo ważną rolę, zarówno dla jednostek, jak też federacji, do których należą. Stowarzyszenia potrafią kierować uwagę na potrzeby swych członków i wpływać na ustawodawców. Dlatego też Włochy mogą poszczycić się znaczącymi aktami prawnymi chroniącymi interesy osób niepełnosprawnych, jest to ustawa ramowa nr 104/92 i ustawa nr 68/99.

Wśród uczestników procesu inkluzji społecznej ogromną rolę odgrywają bez wątpienia spółdzielnie socjalne. Ustawa nr 381/91 przyznaje przedsiębiorstwom społecznym (spółdzielniom socjalnym typu B) misję wprowadzania na rynek pracy osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji, do których zaliczają się także osoby niepełnosprawne. Spółdzielnie socjalne mają specjalne ulgi podatkowe z tytułu zatrudnienia osób w niekorzystnej sytuacji, ale i tak muszą działać tak, aby utrzymać się na rynku i mierzyć z konkurencja przedsiębiorstw nastawionych na zysk.

W spółdzielniach socjalnych jest zatrudnionych wiele osób niepełnosprawnych. Jednym z problemów, który ujawnił się w ostatnich latach, jest zdolność utrzymywania pełnych kosztów, ponoszonych na podwójne działania zawodowo-edukacyjne, które trzeba podejmować. Pod tym względem na poszczególnych terytoriach brakuje jasnych ram i programów wsparcia finansowego.

Narzędzia zachęty do zatrudniania osób niepełnosprawnych

Narzędzia ulg i zachęt finansowych dla przedsiębiorców zatrudniających osoby niepełnosprawne określone są w artykułach 13 i 14 ustawy nr 68/99:

Artykuł 13:

"Zostaje utworzony Krajowy Fundusz w zmienionej formule. Fundusz zapewnia następujące korzyści dla przedsiębiorców, którzy zatrudniają osoby niepełnosprawne:

a) dofinansowanie w wymiarze nie przekraczającym 60% wysokości wynagrodzenia za każdego pracownika niepełnosprawnego, który został zatrudniony w trybie określonym w artykule 11 na

Biuro Projektu:
ul. Chłapowskiego 15/ 1
61 – 504 Poznań,
tel./fax. 61 887 11 66
www.woes.pl

Obowiązuje od 18.04.2014 r.

podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony, jego zdolności do wykonywania pracy są ograniczone w stopniu przekraczającym 79% lub posiada upośledzenie zaliczane od pierwszej do trzeciej kategorii według tabeli załączonej do tekstu jednolitego przepisów w sprawie rent wojennych, zatwierdzonego rozporządzeniem Prezydenta Republiki z dnia 23 grudnia 1978 roku nr 915 z późniejszymi zmianami, albo jest upośledzony intelektualnie bądź psychicznie, niezależnie od stwierdzonego stopnia upośledzenia;

b) dofinansowanie w wymiarze nie przekraczającym 25% wysokości wynagrodzenia za każdego pracownika niepełnosprawnego, który został zatrudniony w trybie określonym w artykule 11 na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony, jego zdolności do wykonywania pracy są ograniczone w zakresie od 697% do 79% lub posiada upośledzenie zaliczane od czwartej do szóstej kategorii według tabeli, o której mowa w podpunkcie a);

c) w każdym przypadku wysokość brutto dofinansowania z tytułu zatrudnienia osoby niepełnosprawnej musi być wyliczona w oparciu o łączną kwotę wynagrodzenia rocznego, wypłacanego pracownikowi;

d) w przypadku częściowej zryczałtowanej kwoty zwrotu kosztów, poniesionych z tytułu przystosowania stanowiska pracy do możliwości osób niepełnosprawnych, których zdolności do pracy są ograniczone w stopniu przekraczającym 50%, zorganizowania telepracy lub usunięcia barier architektonicznych, które w jakikolwiek sposób ograniczają możliwości wykonywania pracy przez osobę niepełnosprawną.

2. Dopłaty i ulgi, o których mowa w punkcie 1. przyznawane są w przypadku zatrudnienia osoby niepełnosprawnej na czas nieokreślony. Zatrudnienie musi nastąpić w roku poprzedzającym wydanie postanowienia o podziale, o którym mowa w ustępie 4. Dofinansowanie jest przyznawane po sprawdzeniu przez właściwe jednostki ważności zawartej umowy o pracę oraz, jeżeli jest to przewidziane, odbyciu okresu próbnego z wynikiem pozytywnym.

3. Zachęty, o których mowa w ustępie 1, obejmują także pracodawców prywatnych, którzy nie podlegają przepisom niniejszej ustawy, ale zatrudnili osoby niepełnosprawne na czas nieokreślony w trybie określonym w ustępie 2.

Artykuł 14:

(Regionalny Fundusz na rzecz zatrudniania osób niepełnosprawnych)

1. Regiony zakładają Regionalny Fundusz na rzecz zatrudniania osób niepełnosprawnych, zwany w dalszej części "Funduszem", przeznaczony na finansowanie regionalnych programów wprowadzania na rynek pracy i świadczenie związanych z tym usług.
2. Formy działania i władze Funduszu określają przepisy ustawy regionalnej w taki sposób, aby zachowana była równa reprezentacja pracowników, pracodawców i osób niepełnosprawnych.
3. Fundusz zasilają środki pochodzące z kar finansowych, przewidzianych niniejszą ustawą, składek wpłacanych przez pracodawców zgodnie z niniejszą ustawą oraz wpłat dokonywanych przez fundacje, instytucje prywatne i inne podmioty.
4. Fundusz wypłaca następujące świadczenia:

a) dofinansowanie dla podmiotów, wymienionych w niniejszej ustawie, prowadzących działalność na rzecz wspierania i integracji zawodowej osób niepełnosprawnych,
b) dodatkowe dopłaty, poza tymi określonymi w artykule 13, ustęp 1, litera c);
c) wszelkie dodatkowe wydatki związane z realizacją celów, określonych niniejszą ustawą.

Biuro Projektu:
ul. Chłapowskiego 15/ 1
61 – 504 Poznań,
tel./fax. 61 887 11 66
www.woes.pl

Fundusz Regionalny, którego zasady działania regulują ustawy regionalne (w Lombardii jest to ustawa nr 13/03), stanowi aktualnie jedno z głównych narzędzi finansowania usług na rzecz wprowadzania na rynek pracy. W Lombardii zarządzany jest częściowo w ramach systemu Dote, częściowo przez Prowincje. W ramach Funduszu Regionalnego przewidziane są bonusy i zachęty finansowe dla przedsiębiorstw, zatrudniających osoby (na przykład Prowincja Mediolan przyznaje bonus w wysokości 4000 euro z tytułu zatrudnienia osoby niepełnosprawnej na czas nieokreślony i 3000 euro na czas określony. Bonus ten kumuluje się ze środkami pochodzącymi z Funduszu Krajowego oraz innymi środkami, niekoniecznie związanymi ze świadczeniami na rzecz niepełnosprawnych (na przykład staż w firmie).

Spółdzielnie socjalne

Spółdzielnie socjalne korzystają z przywilejów, nadanym na mocy **ustawy nr 381/91.** W ramach ulgi, obejmujących wszystkie osoby znajdujące się w niekorzystnej sytuacji, pracodawcy są całkowicie zwolnieni z opłacania podatków od zatrudnionych osób, pod warunkiem, że spółdzielnia zatrudnia co najmniej 30% osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji.

Spośród innych narzędzi aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych warto wspomnieć o **krajowej ustawie o rynku pracy nr 30/03**, a szczególnie o **rozporządzeniu ustawodawczym nr 276/03**, które w artykule 14 przewiduje możliwość zawierania przez przedsiębiorstwa porozumień ze spółdzielnią socjalną. Porozumienia te formalizują kwestię zleceń wykonywania pracy przez spółdzielnię, która zatrudnia osobę niepełnosprawną, a przedsiębiorstwo może skorzystać z pracy tej osoby i w ten sposób spełnia warunek ustawy nr 68/99. Także sama ustawa nr 68/99 przewiduje podobne narzędzie (artykuł 12 i 12-bis).

Zasiłki finansowe

Oprócz zachęt, ulg i bonusów, przewidzianych w ustawie nr 68/99, przyznawane są także zasiłki dla osób niepełnosprawnych, nie związane bezpośrednio w związku z inkluzją zawodową, tylko ze względu na ich stan zdrowia. Tym niemniej wysokość zasiłków uzależniona jest od dochodów uzyskiwanych ze świadczenia pracy, a konkretna kwota zmienia się w zależności od orzeczonego stopnia niepełnosprawności. Poniższa tabela przedstawia schemat zasiłków dla osób niepełnosprawnych. Kwota zasiłku opiekuńczego nie jest w żaden sposób zależna od uzyskiwanego dochodu.

Rodzaj zasiłku	**Kwota**		**Limit dochodu**	
	2013	*2012*	**2013**	*2012*
Renta dla osób w 100% niewidomych	298,33	*289,36*	16.127,30	*15.627,22*
Renta dla osób w 100% niewidomych (hospitalizowanych)	275,87	*267,57*	16.127,30	*15.627,22*
Renta dla osób częściowo niewidomych	275,87	*267,57*	16.127,30	*15.627,22*
Renta dla osób ze 100% inwalidztwem	275,87	*267,57*	16.127,30	*15.627,22*
Zasiłek dla osób niesłyszących	275,87	*267,57*	16.127,30	*15.627,22*
Zasiłek miesięczny dla osób z częściowym inwalidztwem	275,87	*267,57*	4.738,63	*4.596,02*
Dodatek miesięczny z tytułu opieki nad małoletnim	275,87	*267,57*	4.738,63	*4.596,02*

Biuro Projektu:
ul. Chłapowskiego 15/ 1
61 – 504 Poznań,
tel./fax. 61 887 11 66
www.woes.pl

Obowiązuje od 18.04.2014 r.

Dodatek z tytułu opieki nad osobą całkowicie niewidomą	846,16	*827,05*	*Brak*	*Brak*
Dodatek z tytułu opieki nad osobą ze 100% inwalidztwem	499,27	*492,97*	*Brak*	*Brak*
Dodatek z tytułu porozumiewania się z osobą niesłyszącą	249,04	*245,63*	*Brak*	*Brak*
Dodatek specjalny dla częściowo niewidomych (*ventesimista* = w części dwudziestej)	196,78	*193,26*	*Brak*	*Brak*
Pracownicy dotknięci niedokrwistością sierpowatokrwinkową (*drepanocitosi*) lub tarczowatokrwinkową (*talassemia major*)	495,43	*480,53*	*Brak*	*Brak*

Aspekty krytyczne

Spośród aspektów krytycznych ważne miejsce zajmuje trudność z jednolitym stosowaniem przepisów na terytorium całego kraju, co prowadzi do nierównego stopnia zatrudnienia. Jednocześnie pojawiają się trudności z dostępem do usług na obszarach poza dużymi miastami, gdzie oferta usług zależy od obecności organizacji, które chcą i mogą się akredytować i odpowiednio wyposażyć. Ten problem związany jest bezpośrednio z rynkiem pracy, który oferuje albo nie odpowiednie i/lub odpowiednio przygotowane stanowiska pracy. Szczególnie na obszarach tradycyjnie rolniczych, na których działa niewiele małych i średnich przedsiębiorstw produkcyjnych, trudno jest realizować działania w zakresie integracji zawodowej.

Inne aspekty krytyczne, które należy brać pod uwagę, to fakt, iż nie zawsze przestrzegane są przepisy prawne, skądinąd bardzo dobre, oraz brak odpowiednich programów finansowania rozwoju systemu, który ma duży potencjał wzrostu.

Biuro Projektu:
ul. Chłapowskiego 15/ 1
61 – 504 Poznań,
tel./fax. 61 887 11 66
www.woes.pl

.

Wnioski

Model o nazwie "System Cascina Biblioteca" to opowieść o dwudziestu latach żmudnej pracy, których wspaniałym owocem jest ośrodek, przedstawiany dzisiaj, jako "wzorcowy". Tylko częściowo możliwe było opisanie trudnej drogi, jaką trzeba było pokonać, z tego prostego powodu, że *nie można jej opisać, trzeba ją przejść samemu.*

Tak, jak w każdym działaniu biznesowym, także nasza „przygoda", jako przedsiębiorców społecznych, miała swoje wzloty i upadki, wielkie pasje i chwile zwątpienia. Ale dzięki zdobywanym doświadczeniem udawało nam się przetrwać trudne momenty z niezmiennym optymizmem, który przynosił sukcesy, zmieniał nasze horyzonty i system wartości – najważniejsze z nich, które pozostają niezmienione, to *silna motywacja do działania, idea solidarnego społeczeństwa oraz wspólna praca jako najważniejszy czynnik, który łączy nas wszystkich, osoby niepełnosprawne i zdrowe.*

Właśnie dlatego tę ostatnią kwestię omówiliśmy najpełniej i najbardziej szczegółowo, jesteśmy bowiem świadomi, że przepisy prawne to tylko jedno z wielu narzędzi, które pozwalają nam kontynuować naszą pracę. Już teraz, w chwili kiedy kończymy pisanie niniejszego opracowania, sytuacja uległa zmianie: spółdzielnie "Viridalia" i "Il Fontanile" dokonały kolejnego ważnego kroku,

Biuro Projektu:
ul. Chłapowskiego 15/ 1
61 – 504 Poznań,
tel./fax. 61 887 11 66
www.woes.pl

Obowiązuje od 18.04.2014 r.

czyli fuzji, w wyniku której powstał jeden podmiot o nazwie **Coop. Cascina Biblioteca soc. coop. sociale.**

Tym samym otwiera się nowy rozdział w historii Systemu Cascina Biblioteca, a budowanie przyszłości będzie możliwe tylko wówczas, gdy pozostaniemy wierni najważniejszym wartościom.

Biuro Projektu:
ul. Chłapowskiego 15/ 1
61 – 504 Poznań,
tel./fax. 61 887 11 66
www.woes.pl